

โครงการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุสมผล ของสถานีนอนามัยหลังเขา

เกศนีย์ คงสมบูรณ์

การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากงานประจำสู่งานวิจัย: R2R เพิ่มคุณค่า พัฒนาคอน พัฒนาบริการ ครั้งที่ 2 วันที่ 16 กรกฎาคม 2552

พันธกิจ

- กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์สุขภาพของหมู่บ้าน
- พัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรสุขภาพให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และเสมอภาคทุกหมู่บ้าน
- ส่งเสริมและพัฒนาการแพทย์แผนไทย และแพทย์ทางเลือกในการดูแลสุขภาพ
- พัฒนาให้มีการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุสมผล
- ส่งเสริมและประสานงานองค์กรท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของชุมชน

มารู้จักสถานี่อนามัยหลังเขากันเถอะ

งานบริการด้านการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก

สปาตัว 380 บาท

นวดไทย 150 บาท

อบ 120 บาท

สปาหน้า 150 บาท

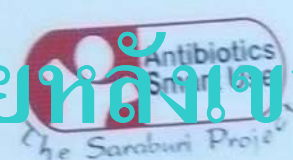
นวดฝ่าเท้า 120 บาท

โครงการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุสมผลของ สถานีอนามัยหลังเขา

(Antibiotics Smart Use: Lungkhao Primary Health Care)

โรงพยาบาลในโครงการส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล
Antibiotics Smart Use

ในความร่วมมือของจังหวัดสระบุรี สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระบุรี
สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และองค์การอนามัยโลก

ทีมวิจัย

โครงการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุสมผลสถานีนีออนามัยหลังเขา

การสื่อสารนโยบาย

ความเป็นมา

- การใช้ยาปฏิชีวนะอย่างพร่ำเพรื่อ 3 โรค
ไข้หวัด – เจ็บคอ โรคท้องร่วง – ท้องเสีย
แผลฉีกขาด - แผลเลือดออก
- การสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายโดยไม่เกิด
ประโยชน์
- การดื้อยา และการแพ้ยา

วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาปัจจัยคุณลักษณะประชากรกลุ่มผู้ป่วยสามโรคเป้าหมาย
- เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างพรั้าเพรื่อในสามโรคเป้าหมาย
- เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างพรั้าเพรื่อในผู้ป่วยสามโรคเป้าหมาย

ขอบเขตการศึกษา

- ศึกษาผู้ป่วยสามโรคเป้าหมาย

โดยทำการศึกษาจากผู้ป่วยมาใช้บริการสามโรคเป้าหมาย ณ สถานที่
อนามัยหลังเขา และเป็นประชาชนในเขตรับผิดชอบจำนวน 3
หมู่บ้าน

1. หมู่ 7 บ้านหลังเขา

2. หมู่ 8 บ้านโชคชัยพัฒนา

3. หมู่ 10 บ้านซับอิฐ

ระเบียบวิธีการศึกษา

- ทำการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยเก็บประวัติจากข้อมูล HCIS สามโรคเป้าหมายตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2550 – กันยายน 2551 ในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีนีออนามัย 3 หมู่บ้าน จำนวน 334 ราย สัมภาษณ์เชิงลึก 81 รายนำมาวิเคราะห์ตีความและนำเสนอในรูปแบบการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ให้ทราบถึงพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ แล้วจึงนำมาคำนวณด้วยสถิติ จำนวน ร้อยละ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มของผู้ป่วย (Case)

ประชากรผู้ที่มีอาการป่วยด้วยสามโรคเป้าหมาย ในระหว่างเดือนธันวาคม 2550 - กันยายน 2551 ในพื้นที่เขตรับผิดชอบจำนวน 334 ราย และกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเจาะจง 81 ราย จำนวน 3 หมู่บ้าน ได้แก่

1. หมู่ 7 บ้านหลังเขา
2. หมู่ 8 บ้านโชคชัยพัฒนา
3. หมู่ 10 บ้านชัยอิฐ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

แบบสอบถามข้อมูลสุขภาพ

- การสัมภาษณ์ผู้ป่วยเชิงลึก

การให้สุขศึกษาโดยใช้

- Computer Notebook
- Projector
- เอกสารแผ่นพับ 3 โรครักษาได้
- กติ้องDigital

สถานศึกษา

ผู้ป่วยที่ใช้บริการ 3 โรคเป้าหมาย ณ สถานีนอามัยหลังเขา

- หมู่ 7 บ้านหลังเขา
- หมู่ 8 บ้านโชคชัยพัฒนา
- หมู่ 10 บ้านซำบอิจิ

วิธีการดำเนินการ

- ประชุมชี้แจงเจ้าหน้าที่ในสถานีนามัยในเรื่องแนวทางการรักษา 3 โรคเป้าหมายให้เป็นแนวทางเดียวกัน
- ประชุมชี้แจงอสม.ผู้นำหมู่บ้าน อบต.ให้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้ยาปฏิชีวนะในสามโรคเป้าหมาย
- ให้ความรู้แก่ครู นักเรียน
- ให้ความรู้ในหมู่บ้าน 3 หมู่บ้านทุกวันประชุมหมู่บ้านได้แก่วันที่ 4,5 ,6 ของทุกเดือนเวลา 18 .00 น – 19. 30 น
- เยี่ยมติดตามผู้ป่วยที่บ้าน และทางโทรศัพท์
- แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป
- นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงพรรณนาเป็นจำนวน ร้อยละเปรียบเทียบรายการยา และมูลค่ายาปฏิชีวนะตั้งแต่ปี 2549 - 2552

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- ใช้สถิติเชิงพรรณนาเป็นจำนวนร้อยละ

ผลการศึกษาวิจัย

การฝึกอบรม

ผลการศึกษา

- กลุ่มผู้ป่วย 3 โรคเป้าหมาย ได้แก่ โรคไข้หวัด – เจ็บคอ โรค
ท้องร่วง – ท้องเสีย แผลฉีกขาด – แผลเลือดออก จำนวน 334
ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุ 4 – 9 ปี กำลังศึกษาชั้น
ประถมศึกษา โดยแยกประเภท โรคไข้หวัด – เจ็บคอ 265 ราย
โรคท้องร่วงท้องเสีย 35 ราย แผลฉีกขาด – แผลเลือดออก 34 ราย
และผู้ป่วยยังได้รับยาปฏิชีวนะอยู่ 19 รายคิดเป็นร้อยละ 6.37
- กลุ่มผู้ป่วย จากการสัมภาษณ์และติดตามเยี่ยม จำนวน 81 ราย
พบว่าร้อยละ 85.18 หายจาก 3 โรคเป้าหมายโดยไม่ใช้ยา
ปฏิชีวนะ และร้อยละ 14.18 ยังแสวงหายาปฏิชีวนะจากคลินิก
ร้านขายยารับประทาน

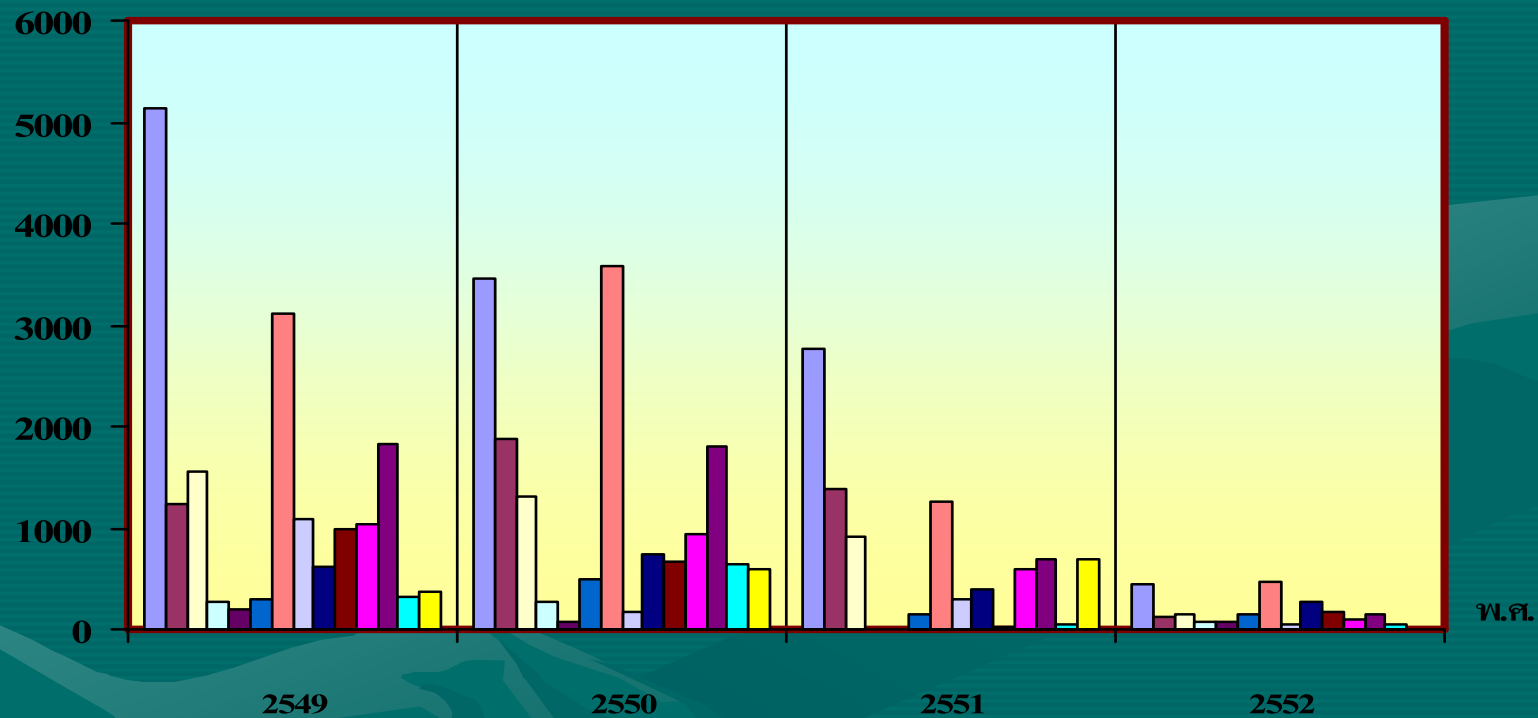

กราฟแสดงมูลค่าการใช้ยาปฏิชีวนะที่ใช้ในสถานีนอนามัยหลังเขา
ตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี
ตั้งแต่ตุลาคม 2549 – มกราคม 2552

กราฟแสดงมูลค่าการใช้ยาปฏิชีวนะที่ใช้ในสถานอนามัยห่างเขา อำเภอแมกเหล็กจังหวัดสระบุรี
ตั้งแต่ตุลาคม 2549 - มกราคม 2552

จำนวนเงิน

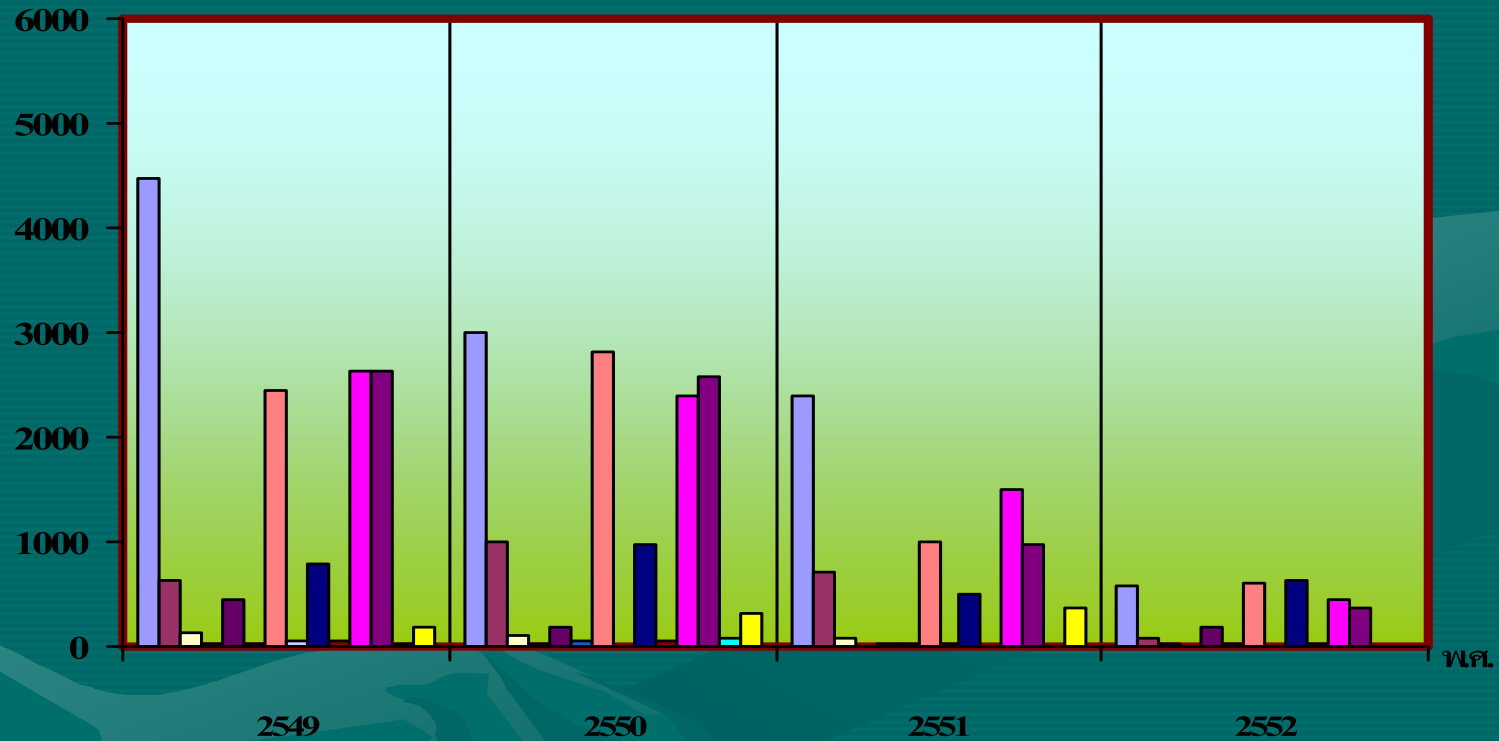

พ.ศ.

- Amoxicillin (250mg)
- Amoxicillin (500mg)
- Amoxicillin (125mg/5ml)
- Cloxacillin(125mg/5ml)
- Dicloxacillin(250mg)
- Dicloxacillin(62.5mg/5ml)
- Co-trimoxazole (200+40mg/5ml)
- Co-trimoxazole (400+80mg)
- Doxycycline (100mg)
- Erythromycin(125mg/5ml)
- Penicillin V (125mg)
- Penicillin V (250mg)
- Penicillin V (125mg/5ml)
- Roxithromycin(150mg)

กราฟแสดงจำนวนการจ่ายยาปฏิชีวนะที่ใช้ในสถานอนามัยหลังเข อำเภอมวกเหล็กจังหวัดสระบุรี
ตั้งแต่ตุลาคม 2549 - มกราคม 2552

จำนวนยา

Amoxycillin (250mg)

Amoxycillin (500mg)

Amoxycillin (125mg/5ml)

Cloxacillin(125mg/5ml)

Co-trimoxazole (400+80mg)

Co-trimoxazole (200+40mg/5ml)

Dicloxacillin(250mg)

Dicloxacillin(62.5mg/5ml)

Doxycillin (100mg)

Erythromycin(125mg/5ml)

Penicillin V (125mg)

Penicillin V (250mg)

Penicillin V (125mg/5ml)

Roxithromycin(150mg)

สรุปผลโครงการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุสมผล

- 1.สามารถลดการใช้ยาปฏิชีวนะในผู้ป่วยตามโรคนี้โดยไม่จ่ายยาปฏิชีวนะสำหรับรักษาผู้ป่วย
- 2.ปริมาณรายการการเบิกยาปฏิชีวนะจากโรงพยาบาลมวกเหล็กลดลงจากปีที่ผ่านมาทั้งจำนวนยา และรายการยาปฏิชีวนะ
- 3.ไม่พบผู้ป่วยแพ้ยาและดื้อยาปฏิชีวนะ
- 4.ไม่มีคดีฟ้องร้องจากผู้ป่วยกรณีแพ้ยา
- 5.ประหยัดค่าใช้จ่ายค่ายาและค่าเดินทางเพื่อไปรับยา

สรุปผลโครงการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุสมผล

- 1.สามารถลดการใช้ยาปฏิชีวนะในผู้ป่วยสามโรคนี้โดยไม่จ่ายยาปฏิชีวนะสำหรับรักษาผู้ป่วย
- 2.ปริมาณรายการการเบิกยาปฏิชีวนะจากโรงพยาบาลมวกเหล็กลดลงจากปีที่ผ่านมาทั้งจำนวนยา และรายการยาปฏิชีวนะ
- 3.ไม่พบผู้ป่วยแพ้ยาและดื้อยาปฏิชีวนะ
- 4.ไม่มีคดีฟ้องร้องจากผู้ป่วยกรณีแพ้ยา
- 5.ประหยัดค่าใช้จ่ายค่ายาและค่าเดินทางเพื่อไปรับยา

ข้อเสนอแนะ

1.สำหรับผู้ป่วย

ควรใช้สื่อบุคคลในการให้ความรู้เรื่องการใช้ยาปฏิชีวนะ
อย่างสมเหตุสมผลในการรักษาตามโรคเป้าหมาย ได้แก่
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน นักเรียน

2.เจ้าหน้าที่

เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานทั้งในสถานีนอนามัย โรงพยาบาล
ทุกระดับและทุกคนที่เกี่ยวข้องต้องเห็นความสำคัญร่วมกัน
โดยให้ผู้บริหารทุกคนเป็นสื่อกลาง

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอสม. และประชาชนในหมู่บ้านในพื้นที่เขต
รับผิดชอบที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการใช้ยาปฏิชีวนะอย่าง
สมเหตุสมผลอย่างดียิ่ง จนงานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณรศ.ภญ.ดร.กัญญาดา อนุวงศ์ ที่ช่วยแนะนำใน
เรื่องของการทำวิจัย และให้กำลังใจในการจัดทำวิจัยพร้อมทั้งจัดหาสื่อ
ต่างๆเพื่อมาจัดทำโครงการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุสมผลสถานี
อนามัยหลังเขา

ขอกราบขอบพระคุณแพทย์หญิงศิริดา ภูริวัฒนพงษ์ ผู้อำนวยการ
โรงพยาบาลมวกเหล็กช่วยผลักดันและชี้แนะแนวทางการทำวิจัยพร้อม
ทั้งส่งเสริมเรื่องการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุสมผล

ขอกราบขอบพระคุณ นายสมาน คงสมบูรณ์ ศึกษารณสุขอำเภอ
มวกเหล็กที่เป็นกำลังใจ หาเอกสารวิชาการ แนะนำแหล่งค้นคว้าสืบค้น
ข้อมูล แนะนำหลักการเขียนงานวิชาการ อีกทั้งคอยนิเทศติดตามโครงการ
ใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุสมผลจนบรรลุวัตถุประสงค์

ขอกราบขอบพระคุณ ญญ.ดวงกมล นุตาวงศ์ หัวหน้ากลุ่มงาน
คุ้มครองผู้บริโภคสาธารณสุขสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระบุรี ที่นำ
แนวทางการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุผลในสามโรคเป้าหมายมา
ดำเนินงาน พร้อมทั้งนำโครงการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือกมา
ผสมผสานในการดูแลสุขภาพในพื้นที่สถานีอนามัยหลังเขา

ขอกราบขอบพระคุณ นายแพทย์อัครเดช เพ็ญศิริ นายแพทย์
สาธารณสุขจังหวัดสระบุรี ที่มอบนโยบายโครงการใช้ยาปฏิชีวนะอย่าง
สมเหตุผลให้แก่ผู้มีหน้าที่ให้การรักษายาบาลทุกคนเพื่อนำไปสู่การ
ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยหลังเขา ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญ
ร่วมจัดทำโครงการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุผลจนโครงการบรรลุ
วัตถุประสงค์

ภาพผู้ให้การสนับสนุนการทำวิจัย

นายแพทย์อัครเดช เพ็ญศิริ

นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสระบุรี

นายสมาน คงสมบูรณ์

สสอ.มวกเหล็ก

รศ.ภญ.ดร.กัญญดา อнуวงศ์ และ
ทีมงานออย.

ภาพกิจกรรมในสถานีนอนามัยหลังเขา

สานต่อโครงการวิจัยการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุสมผล ปีงบประมาณ 2553

วิธีการดำเนินโครงการ

1. ทำวิจัยเจาะจงหมู่บ้านสมัครใจเข้าร่วมโครงการ ตามโรค

ไม่ใช้ยาปฏิชีวนะ

2. ประเมินความรู้ก่อนร่วมโครงการและหลังเสร็จสิ้นโครงการ

3. ให้สุขศึกษาเดือนละ 2 ครั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคลที่สถาน

อนามัย

4. สัมภาษณ์เชิงลึกขณะเจ็บป่วย และหลังจากหายป่วยด้วยสาม

โรคเป้าหมาย

5. ให้การรักษาด้วยยาสมุนไพร และการแพทย์แผนไทย – แพทย์

ทางเลือก

6. นำข้อมูลทุกๆ ส่วนมาวิเคราะห์สรุปผลงานวิจัย

๓๖๓๗

ครอบครัวเรามีการใช้ยาปฏิชีวนะอย่าง สมเหตุสมผลค่ะ

